

БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ЗА СИСТЕМОЮ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТРАЄКТОРІЙ ПЕДАГОГІВ

О.І.МАНДРИКА

Україна, м. Донецьк, Донецька профільна гімназія №122

Національна доктрина розвитку освіти одним із пріоритетних напрямків державної політики щодо розвитку освіти визначає розвиток системи безперервної освіти та навчання протягом життя. Безперервність освіти реалізується шляхом: 1) забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти, що функціонують як продовження попередніх і передбачають підготовку громадян для можливого переходу на наступні ступені; 2) оптимізації системи перепідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації, модернізації системи післядипломної освіти на основі відповідних державних стандартів; 3) забезпечення зв'язку між загальною середньою, професійно-технічною, вищою та післядипломною освітою [6].

Державна політика стосовно безперервної освіти проводиться з урахуванням світових тенденцій розвитку освіти протягом життя, соціально-економічних, технологічних та соціокультурних змін.

Стаття 6 Закону України „Про освіту” проголошує принцип єдності і наступності системи освіти, безперервності і різноманітності освіти [3].

Стаття 41 Закону України «Про загальну середню освіту» визначає завдання науково-методичного забезпечення системи загальної середньої освіти:

- координація діяльності інститутів післядипломної педагогічної освіти, методичних кабінетів та методичних об'єднань педагогічних працівників;
- організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- організація співпраці з вищими навчальними закладами всіх рівнів акредитації для підвищення ефективності навчально-методичного забезпечення [4].

Концепція загальної середньої освіти розглядає систему підготовки вчителя і його професійне вдосконалення і вимагає кардинальних змін у первинній і післядипломній професійній освіті педагога. Підготовка спеціаліста має бути гнучкішою й адекватною запитам практики. Післядипломна педагогічна освіта має стати більш персоніфікованою [5]. Дуже важливу роль відіграє система післядипломної освіти, якій притаманні гуманістична спрямованість, регіоналізація, відкритість, гнучкість та мобільність [7].

Соловійов Ю.І., Чернишов О.І. відмічають, що визначальною рисою реформування освіти в Україні на сучасному етапі є перехід до особистісно орієнтованої моделі навчання і виховання [8].

Уперше термін «безперервна освіта» був використаний в 1968 році в матеріалах Генеральної конференції ЮНЕСКО, на якій була прийнята програма «На шляху до безперервної освіти для всіх».

Безперервна освіта виступає універсальним засобом здійснення процесу освіти. У цьому випадку освіта, отримана раз і назавжди втрачає свій зміст, тому що є засобом подальшої, що триває протягом усього життя, освіти.

Актуальним є питання використання можливостей дистанційного навчання в системі безперервної освіти. Волобуєва Т.Б., визначаючи рівні готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності, підкреслює, що дистанційна освіта є новою формою організації освітнього простору, в якій знімаються обмеження, пов'язані з місцем і часом одержання освіти, пристосуванням до єдиних національних освітніх традицій та державних освітніх стандартів, за рахунок використання сучасних засобів комунікації і комп'ютерних технологій [9].

Аніскіна Н.О. підкреслює необхідність створення інноваційної моделі навчальної програми професійного розвитку, яка включає особистий розвиток, освітню програму професійного розвитку та системно-дидактичні комплекси, які забезпечують самоосвіту [1].

Головне завдання – забезпечити розробку індивідуальної програми професійного розвитку та індивідуальної траєкторії самовдосконалення всіх складових професійної компетентності педагога.

Індивідуальна освітня траєкторія педагога – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу педагога в освіті.

Професійний і інтелектуальний рівень педагогічного колективу, рівень творчої атмосфери має дуже важливе значення: теоретична і методологічна підготовка педагогів; здатність педагогів до інноваційної діяльності; потенційні можливості педагогічного колективу; сформованість мотивації педагогічної діяльності; рівень творчого розвитку педагогічного колективу; результативність роботи колективу за 5 років [2].

Завдання курсової перепідготовки – зріз виконання програми власного професійного росту; побудова змісту підвищення кваліфікації з урахуванням виявлених резервів у роботі педагога; розробка індивідуальної освітньої траєкторії педагога; відпрацювання нових професійних педагогічних компетентностей на практиці. Головний показник ефективності курсової перепідготовки – темп професійного розвитку педагога.

Системна післядипломна педагогічна освіта набуває моделі, при якій вона допомагає проектувати програму професійного саморозвитку педагога.

На пропедевтичному (підготовчому) етапі педагог розробляє проект професійного зростання; на другому етапі (докурсів) визначає форми, шляхи і засоби підвищення кваліфікації; на третьому етапі (курси) організовує і корегує свою діяльність шляхом самостійної роботи, самоконтролю і самооцінки; на четвертому етапі (в процесі педагогічної діяльності у міжкурсів, міжатестаційний період) проводить майстер-класи, звітує про свою діяльність, виявляє свої проблеми, планує шляхи їх розв'язання в наступному міжатестаційному циклі.

Для створення моделі високоефективної безперервної освіти педагогів за індивідуальними траєкторіями необхідна зміна структури освіти. З метою створення оптимальної структури треба внести зміни в статті 29, 47, 48, 56 Закону України «Про освіту».

Час вимагає поєднання системи додипломної та післядипломної педагогічної освіти. Для цього, можливо передбачити у майбутньому створення координуючого відділу додипломної освіти при обласному інституті післядипломної педагогічної освіти, або реорганізацію інституту післядипломної педагогічної освіти в інститут безперервної педагогічної освіти.

Невирішеною проблемою є формування системного педагогічного мислення випускника вищої школи. Молодий педагог повинен приступити до роботи з баченням власної системи педагогічної праці. Студент повинен будувати свою індивідуальну освітню траєкторію з першого дня навчання в педагогічному вищому навчальному закладі.

Скільки педагогові потрібно програм безперервної освіти за системою індивідуальних траєкторій? Перша – на час навчання в педагогічному навчальному закладі (завершується отриманням диплому); друга – на 5 років, завершуватися першою атестацією в навчальному закладі; третя – на 5 років, завершується другою атестацією; четверта – на 5 років, завершується третьою атестацією; п'ята – на 5 років, завершується четвертою атестацією; шоста – на 5 років, завершується п'ятою атестацією; сьома – на 5 років, завершується шостою атестацією; восьма – на 5 років, завершується сьомою атестацією; дев'ята – на 5 років, завершується восьмою атестацією; десята – на 5 років, завершується дев'ятою атестацією.

Отже, за професійне педагогічне життя педагог може створювати десять програм неперервної освіти за індивідуальною траєкторією. Усі ці моделі траєкторій повинні бути в особовій справі педагога.

Практика переконує: потрібно створювати систему неперервної освіти всіх членів педагогічного колективу за системою індивідуальних траєкторій! Для досягнення успіху необхідний обов'язково враховувати принцип педагогічної синергії.

Індивідуальна освітня траєкторія педагогічного колективу – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу кожного члена педагогічного колективу на засадах синергії в освіті.

Таким чином, основним напрямком розвитку реалізації безперервної освіти педагогів за індивідуальними траєкторіями є поєднання системи додипломної та післядипломної педагогічної освіти та побудова індивідуальної освітньої траєкторії педагогічного колективу як персонального шляху реалізації особистісного потенціалу кожного на засадах синергії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аніскіна Н.О. Інноваційні підходи до навчання керівників шкіл.// Педагогічна скарбниця Донеччини. – №1-2, 2009 – С.17-18.
2. Аніскіна Н.О., Пасечнікова Л.П. Технологія Планування стратегічних змін. – Х., Видавнича група «Основа». – 2005. – С.18-19.
3. Закон України „Про освіту”. К.: Вид. „Генеза”, 1996.
4. Закон України про загальну середню освіту. // Директор школи. – №25-28, 1999. – С.5-8.
5. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа). // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – №2, 2002. – С.3-22.
6. Національна доктрина розвитку освіти. Книга керівника навчально-виховного закладу. Нормативні та інструктивно-методичні документи Міністерства освіти і науки України. ПП „Торг сін плюс”. – Х., 2006. – С.82-96.
7. Освіта Донеччини в цифрах і фактах (2008/2009 навчальний рік). // Інформаційно-аналітичний збірник. – Донецьк – 2009. – С.56.
8. Соловйов Ю.І., Чернишов О.І. Диференціації навчання на різних ступенях загальної середньої освіти: навчально-методичний супровід.//Педагогічна скарбниця Донеччини. – №2, 2008. – С.2-5.
9. Волобуєва Т.Б. Готовність педагога до виконання функцій тьютора у дистанційному навчанні. // Педагогічна скарбниця Донеччини. – 2008. – №2. – С.8-11.